

1918— 1978

Армия советского народа —
Верный страж советских рубежей,
Ты мужала, крепла год от года
В славе героической своей.

Смело нанося врагам удары,
Ты всегда бесстрашно шла вперед,
И несокрушимой, легендарной
Называет армию народ.

Сёння на ўсіх каньянтах адзначаюць знамянальную падзею: 60-годдзе савецкіх Узброеных Сіл. Створаныя У. І. Леніным і Камуністычнай партыяй, Узброеныя Сілы з першых дзён свайго існавання сталі на абарону заваёў Вялікага Кастрычніка. У памяці людзей ніколі не згаснуць подзвігі салдат і камандзіраў, якія ў самыя крытычныя моманты гісторыі, не шкадуючы свайго жыцця, адстаялі свабоду

і незалежнасць савецкага народа.
На ўсіх этапах свайго развіцця Савецкая Армія была прыкладам служэння народу, міру і шчасцю. Таму ў свядомасці ўсіх прагрэсіўных людзей свету ўяўленне аб Савецкай Арміі асацыіруецца з масавым гераізмам, мужнасцю і высокім гуманізмам. Моц нашай арміі ў яе адзінстве з народам, з роднай Камуністычнай партыяй.

У гады Вялікай Айчыннай вайны Савецкая Армія яшчэ раз даказала сваю непераможнасць, адданасць партыі і народу. Мільёны воінаў аддалі сваё жыццё за нашу сённяшнюю мірную працу, за наша шчасце і свабоду. Сярод іх ёсць і студэнты, выкладчыкі, супрацоўнікі і рабочыя БДУ. Мы павінны заўсёды памятаць аб гэтым. І сваёй вучобай, працай, усім жыццём даказаць вернасць тым ідэалам, за якія змагаліся слаўныя савецкія воіны.

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 7 (1194) ● 23 лютага 1978 г.

Цана 2 кап.

Слаўны шлях савецкіх Узброеных Сіл

23 лютага савецкі народ, працоўныя брацкія сацыялістычныя краіны і ўсё прагрэсіўнае чалавецтва ўрачыста адзначаюць 60-годдзе Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту.

Святкаванне слаўнага юбілею Савецкіх Узброеных Сіл у гэтым годзе праходзіць пад велізарным уплывам знамянальных падзей, якія адбыліся ў жыцці нашай Радзімы, — прыняцця новай Канстытуцыі СССР і святкавання 60-годдзя Вялікага Кастрычніка, пад знакам барацьбы за выкачанне рашэнняў XXV з'езда КПСС, задач, якія пастаўлены ў дакладах Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнева на ўрачыстым пасяджэнні ў гонар шасцідзесяцігоддзя Савецкай улады і на снежаньскім (1977 г.) Пленуме ЦК КПСС.

Гісторыя Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту пачалася разам з утварэннем першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Савецкаму народу пасля перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі трэба было не толькі будаваць новае грамадства, але і абараняць яго са зброяй у руках ад унутранай контррэвалюцыі і неаднаразовага нападения міжнароднага імперыялізму. Узброеныя Сілы Краіны Саветаў ствараліся непасрэдна Камуністычнай партыяй пад кіраўніцтвам У. І. Леніна, на аснове палажэнняў марксісцка-ленінскага вучэння аб вайне і арміі.

У пачатку 1918 года стала вядомым, што сіл Чырвонай гвардыі, а таксама атрадаў рэвалюцыйных салдат і матросаў яўна недастаткова для надзейнай абароны Савецкай дзяржавы. У імкненні задавіць рэвалюцыю імперыялістычныя дзяржавы, перш за ўсё Германія, распачалі супраць маладой Савецкай рэспублікі інтэрвенцыю, якая злілася з выступленнем унутранай контррэвалюцыі: белагвардзейскімі мяцяжамі і заговарамі эсэраў, меншавікоў, рэшткаў розных буржуазных партый. Патрэбны былі рэгулярныя ўзброеныя сілы, здольныя абараніць Савецкую дзяржаву ад шматлікіх ворагаў.

15 (28) студзеня 1918 года Саўнарком прыняў дэкрэт аб стварэнні Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, а 29 студзеня (11 лютага) — дэкрэт аб стварэнні Рабоча-Сялянскага Флоту на добраахвотных пачатках. У сувязі з парушэннем Германіяй перамір'я і пераходам яе войск у наступленне Савецкі ўрад 22 лютага звярнуўся да

народа з напісаным Леніным дэкрэтам-заклікам «Сацыялістычная Бацькаўшчына ў небяспецы!». Гэтым дэкрэтам быў пакладзены пачатак масаваму залісу добраахвотнікаў у Чырвоную Армію і фарміраванню шматлікіх яе часцей. У азнаменаванне ўсеагульнай мабілізацыі рэвалюцыйных сіл на абарону сацыялістычнай Бацькаўшчыны, а таксама мужага супраціўлення атрадаў Чырвонай Арміі захопнікам дзень 23 лютага штогод адзначаецца як усенароднае свята — Дзень Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту.

У гады грамадзянскай вайны 1918—1920 гг. будаўніцтва арміі і флоту вялося ў выключна цяжкіх умовах. Эканоміка краіны была падарвана. Са студзеня па май 1918 года армія і флот камплектаваліся добраахвотнікамі, камандны састаў (да камандзіра палка) выбіраўся, колькасць добраахвотных часцей была вельмі недастатковай. Камплектаванне арміі добраахвотнікамі і выбарнасць каманднага саставу не маглі забяспечыць стварэнне масавай рэгулярнай арміі, якая была неабходна ў міжнародных абставінах і ва ўмовах расшырэння маштабаў грамадзянскай вайны. Дэкрэтам УЦВК 22 красавіка 1918 г. было ўведзена ўсеагульнае воінскае навучанне працоўных, камандны састаў сталі назначаць органы ваеннага ведамства. 10 ліпеня 1918 г. V Усерасійскі з'езд Саветаў прыняў пастанову «Аб арганізацыі Чырвонай Арміі» на аснове ўсеагульнай воінскай павіннасці працоўных ва ўзросце ад 18 да 40 гадоў. У 1919 г. на аснове рашэнняў VIII з'езда партыі завяршыўся пераход да рэгулярнай масавай арміі з моцным пралетарскім, палітычна свядомым кадравым ядром асабістага саставу, адзінай сістэмай камплектавання, цэнтралізаваным кіраваннем і дзейным партыйна-палітычным апаратам. Да канца 1919 г. колькасць Чырвонай Арміі дасягнула 3 млн. чалавек, да восні 1920 года — 5,5 млн.

Разам са стварэннем Чырвонай Арміі зарадзілася і развівалася савецкая ваенная навука. Вялікім укладам у яе з'явіліся ленінскія палажэнні аб сутнасці і характары вайны, ролі народных мас, грамадскага ладу, ананімікі ў дасягненні перамогі. Былі выданы першыя статуты. Дакладна вызначыліся характэрныя рысы савецкага ваеннага майстэрства: рэвалюцыйная творчая актыўнасць, непрымірмасць да шаб-

лону, умненне вызначаць кірунак галоўнага удару, разумнае спалучэнне наступальных і абарончых дзеянняў, праследаванне праціўніка амаль да самага яго знішчэння і інш.

У гады грамадзянскай вайны партыя выхавала нямала легендарных герояў і праслаўленых палнаводцаў, такіх, як М. В. Фрунзе, В. К. Блюхер, С. М. Будзённы, К. Я. Варашылаў, П. Я. Дыбенка, С. Г. Лазо, А. Я. Пархоменка, С. К. Цімашэнка, М. М. Тухачэўскі, І. П. Убарзвіч, В. І. Чапаеў, М. А. Шчорс, І. Э. Якір і многія іншыя.

Пасля пераможнага заканчэння грамадзянскай вайны Чырвонай Армія была пераведзена на мірнае становішча і да канца 1924 года яе колькасць скарацілася ў 10 разоў. Адначасова з дэмабілізацыяй праводзілася ўмацаванне Узброеных Сіл. Важнае значэнне ў гэтым належыць ваеннай рэформе 1924—1925 гг. Мерапрыемствы, праведзеныя ў ходзе рэформы, былі замацаваны ў першым агульнасаюзным законе «Аб абавязковай ваеннай службе», які быў прынят 18 верасня 1925 года ЦВК і СНК СССР. У 1935—1938 гг. быў здзейснен пераход ад тэрытарыяльна кадровай сістэмы да адзінай кадровай пабудовы Узброеных Сіл, а 1 верасня 1939 г. прынят закон «Аб усеагульным воінскім абавязку».

Па тэхнічнай аснашчанасці Узброеныя Сілы Краіны Саветаў за гады даваенных пяцігодак (1929—1940) падняліся на ўзровень арміі перадавых капіталістычных дзяржаў. Далейшае развіццё атрымалі ваенная стратэгія, апэратыўнае майстэрства і тактыка. Тэарэтычныя палажэнні правяраліся на менаўрахах і ў вучэннях, а таксама ў ходзе баявых дзеянняў Чырвонай Арміі ў раёне воз. Хасан, р. Халхін-Гол, у савецка-фінляндскай вайне 1939—1940 гг. Армія і флот атрымлівалі новыя віды ўзбраення.

Аднак, нягледзячы на меры, якія прымаўся, падрыхтоўка Узброеных Сіл да адпору агрэсіі, якая рыхтавалася германскім фашызмам, не была завершана. Рэарганізацыя Узброеных Сіл на новай тэхнічнай аснове да пачатку вайны не была закончана.

Вялікая Айчынная вайна 1941—1945 гг. з'явілася самым цяжкім выпрабаваннем для савецкага народа і Узброеных Сіл СССР. Нямецка-фашысцкія войскі з прычыны раптоўнасці нападения, працяглай падрыхтоўкі да вайны, двухгадовага вопыту ваенных дзеянняў у Еўропе перавышалі ў колькасці ўзбраення, колькасці войск і іншых часовых пераваг і змаглі ў першыя месяцы вайны, не лічачыся са стратамі, значна праіцьці ўглыб савецкай тэрыторыі.

[Зананчэнне на 2—3 стар.]

Старонкі слаўнай біяграфіі

Прамова У. І. Леніна на провадах першых эшалонаў сацыялістычнай арміі (14) студзеня 1918 г.

Таварышы, я вітаю ў вашай асобе рашучасць рускага пралетарыяту змагацца за перамогу рускай рэвалюцыі, за перамогу вялікіх яе лозунгаў не толькі ў нашай зямлі, але і сярод народаў усяго свету. Вітаю ў вашай асобе тых першых герояў-добраахвотнікаў сацыялістычнай арміі, якія створаць моцную рэвалюцыйную армію. І гэтая армія заклікаецца ахоўваць заваёвы рэвалюцыі, нашу народную ўладу, Саветы салдацкіх, рабочых і сялянскіх дэпутатаў, увесь новы, сапраўды дэмакратычны лад ад усіх ворагаў народа, якія цяпер ужываюць усе сродкі, каб загубіць рэвалюцыю. Гэтыя ворагі — капіталісты ўсяго свету, што арганізуюць у цяперашні час паход супраць рускай рэвалюцыі, якая нясе вызваленне ўсім працоўным. Нам трэба паказаць, што мы — сіла, здольная пераадолець усе перашкоды на шляху сусветнай рэвалюцыі. Няхай таварышы, якія адпраўляюцца ў аконы, падтрымаюць слабых, пераканаюць хісткіх і натхняць сваім асабістым прыкладам усіх стомленых. Ужо працянаюцца народы, ужо чуюць гарачы заклік нашай рэвалюцыі, і мы хутка не будзем адзінокамі, у нашу армію ўваляюцца пралетарскія сілы іншых краін.

Нараджэнне Савецкай Арміі

22 лютага быў апублікаван у газетах прыняты на прададні Саветам Народных Камісараў дэкрэт «Сацыялістычная Бацькаўшчына ў неабходнасці!». У ім прапанаваліся мерапрыемствы, якія павінны былі паставіць усе сілы і рэсурсы краіны на справу рэвалюцыйнай абароны. Петраград быў абвешчаны на ваенным становішчы, войскі і Балтыйскі флот прыведзены ў баявую гатоўнасць. 23 лютага ў сувязі з абвешчанай Саўнаркомам усеагульнай мабілізацыяй працоўных у рады Чырвонай Арміі ва ўсіх раёнах Петраграда Савет правёў мітынг пад лозунгам «Абарона сацыялістычнай Бацькаўшчыны». Трывожныя гудкі заводаў і фабрык заклікалі працоўных выступіць на абарону рэвалюцыі. Працоўныя горада выйшлі на ўзвышэнне абаронных збудаванняў, на заводах і фабрыках фарміраваліся ўзброеныя атрады, якія ішлі на фронт. Толькі ў Выбаргскім раёне ў іх запісалася тры тысячы добраахвотнікаў. Прыкладу працоўных Петраграда следавалі іншыя гарады. Гэты дзень стаў пачаткам масавай мабілізацыі рэвалюцыйных сіл на абарону сацыялістычнай Бацькаўшчыны, увайшоў у гісторыю нашай Радзімы як дзень нараджэння Чырвонай Арміі Рэспублікі Саветаў.

І ДЗЕНЬ І НО

Слаўны шлях

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

КПСС і Савецкі ўрад зрабілі ўсё неабходнае для ліквідавання смяротнай пагрозы, якая нависла над савецкім народам. Усё жыццё краіны перабудоўвалася на ваенны лад. Дзякуючы надзвычайным мерам, якія прынялі КПСС і Савецкі ўрад, масаваму героізму і нябачанай самаадданасці савецкага народа, воінаў арміі і флоту, у канцы 1941 года ўдалося спыніць ворага на подступах да Масквы, Ленінграда і іншых важных цэнтраў краіны. У ходзе Маскоўскай бітвы 1941—1942 г. было нанесена першае буйное паражэнне ворагу. У Сталінградскай бітве 1942—1943 г. савецкія войскі нанеслі ворагу паражэнне і захапілі стратэгічную ініцыятыву. Гэта перамога з'явілася пачаткам карэннага пералому не толькі ў Вялікай Айчыннай вайне, але і ў II сусветнай вайне. Значнае павышэнне магутнасці Савецкіх Узброеных Сіл і ўзросшае палкаводчаскае майстэрства яе военачальнікаў дазволілі ў Курскай бітве 1943 года нанесці фашысцкім войскам буйное паражэнне, якое паставіла фашысцкую Германію перад ваеннай катастрофай.

кай акупацыі народаў краін усходняй і паўднёва-усходняй Еўропы.

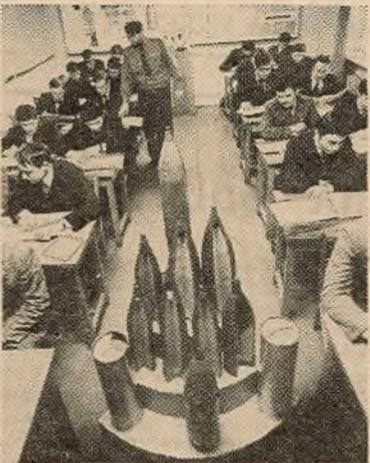
Выконваючы свае саюзніцкія абавязальствы, СССР у жніўні 1945 года ўступіў у вайну з Японіяй. Узброеныя Сілы СССР разам з узброенымі сіламі МНР разграмілі японскую Квантунскую армію і тым самым адыгралі рашаючую ролю ў завяршэнні II сусветнай вайны.

Перамога ў Вялікай Айчыннай вайне з'явілася трыумфам народнага Кастрычніка сацыялістычнага ладу, які прадэманстравваў поўную перавагу над капіталізмам. Галоўным яе творцам быў савецкі народ, які здзейсніў падзвіг, роўнага якому не ведала гісторыя. З дзеяннямі Савецкіх Узброеных Сіл каардынавалі свае аперацыі партызанскія фарміраванні. Да канца 1943 года налічвалася звыш мільёна партызан і падпольшчыкаў.

Кіруючай сілай савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне з'явілася Камуністычная партыя. У ходзе вайны яна паслала на фронт звыш 1,6 млн. камуністаў, за час вайны ў рады Камуністычнай партыі ўступіла каля 6 млн. чалавек. Тры мільёны камуністаў загінулі смерцю храбрых у баях з ворагам. Савецкія воіны, выхаваныя Камуністычнай партыяй, з'явілі сапраўды масавы героізм, абараняючы заваёвы Вялікага Кастрычніка. Больш як 7 млн. чалавек узнагароджаны ордэнамі і медалямі, звыш 11.600 з іх удастоены звання Героя Савецкага Саюза.

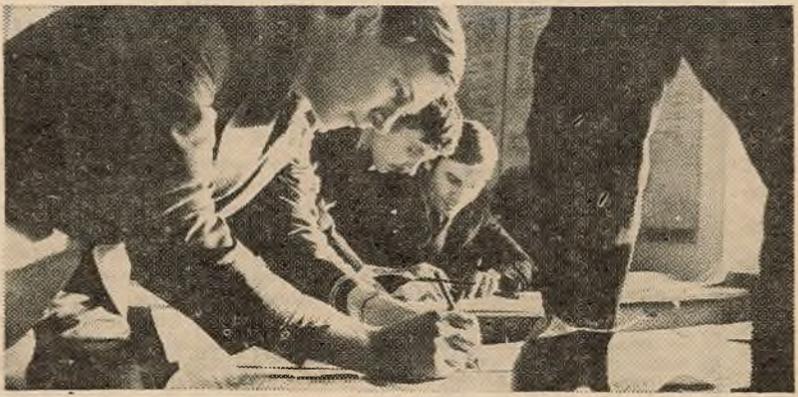
Калі паловы ўсіх узнагароджаных воінаў — камуністы і камсамольцы. Сярод узнагароджаных прадстаўнікі 100 нацый і народнасцей Краіны Саветаў. «Калі гаварыць аб галоўным героі Вялікай Айчыннай вайны, — адзначаў Л. І. Брэжнеў, — то гэтым бесмяротным героем з'яўляецца ўся дружная сям'я народаў, якія насяляюць нашу краіну, спаяных непарушнымі вузамі братэрства. Рускія, украінцы, беларусы, узбекі, казахі, грузіны, азербайджанцы, латышы, малдаване, літоўцы, кіргізы, таджыкі, армяне, туркмены, эстонцы, — словам, воіны ўсіх народаў Савецкага Саюза ўсталі на абарону сваёй Радзімы». Усяму свету вядомы масавы героізм беларускіх партызан і падпольшчыкаў. За праўленую доблесць у гады вайны больш як 120 тыс. партызан, падпольшчыкаў Беларусі атрымалі ордэны і медалі Радзімы, 87 чалавек удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

Камуністычная партыя выхавала і вылучыла на адказныя пасады цэлую плеяду цудоўных палкавод-

НА ЗДЫМКАХ: артылерыйскую стралковую падрыхтоўку выкладае начальнік кафедры палкоўнік ГЛАЗКОЎ; студэнты вывучаюць матэрыяль-

ную частку артылерыі. начальнік цыкла палкоўнік ЦЫРУЛЬНІКАЎ ставіць чарговыя задачы; студэнты біяфака на тактыка-спецыяльнай падрыхтоўцы. Фота В. ДРАЧОВА.

Святочныя канферэнцыі

ПРА ЦЯБЕ, ГЕРОЙ І САЛДАТ

Усе фанультэты універсітэта правялі значную работу па падрыхтоўцы да святкавання 60-годдзя Узброеных Сіл СССР, але асабліва вылучыўся Гістарычны інстытут. У ім складзены план работы дэканата, партбюро, камітэта камсамолу і секцыі ветэранаў вайны. Згодна з планам ва ўсіх групах факультэта былі праведзены гутаркі, прысвечаныя героізму Узброеных Сіл краіны. У гутарках прымалі ўдзел дваццаць афіцэраў-палітработнікаў. Студэнты запрасілі да сябе Герояў Савецкага Саюза П. П. Маладых, М. Я. Зайцава, А. А. Філімонава, П. Р. Калеснікова. У музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны прайшоў урок мужнасці, а ў інтэрнаце № 1 — таматычны вечар, прысвечаны юбілею Савецкай Арміі. Студэнты гістафака наведалі музей гісторыі войск ЧБВА. Да 60-годдзя Узброеных Сіл СССР на факультэце былі аформлены стэнды і экспазіцыі, апавадаючы пра слаўны шлях, які прайшла наша армія. Адбыліся агітпаходы студэнтаў па месцах баявой і працоўнай славы савецкага народа і кінафестываль дакументальных і мастацкіх філь-

маў. Заканчваецца месячнік абаронна-масавай работы.

«Савецкія Узброеныя Сілы. 60 год на варце міру і будаўніцтва камунізму» — так называлася тэматычная канферэнцыя гістарычнага факультэта, праведзеная 22 лютага сумесна з Рэспубліканскім Домам ДТСААФ.

Канферэнцыю адкрыла дэкан факультэта доктар гістарычных навук І. В. Царук.

З уступным словам выступіў ветэран Вялікай Айчыннай вайны, начальнік Рэспубліканскага Дома ДТСААФ, генерал-маёр Павел Міронавіч Машэраў.

Пра ролю У. І. Леніна, Камуністычнай партыі ў справе стварэння Узброеных Сіл СССР расказаў кандыдат гістарычных навук К. І. Осіпаў. Дзейнасці Камуністычнай партыі па умацаванню абароннай магутнасці СССР ва ўмовах пагрозы фашысцкага нападу быў прысвечан даклад студэнта ІV курса аддзялення гісторыі У. Пархомава. Яго аднакурснік У. Лапцэнан зрабіў даклад пра героічны падзвіг савецкіх Узброеных Сіл у гады Вялікай Айчыннай вайны. Кандыдат гістарычных навук І. В.

Марчанка расказаў пра ўклад беларускага народа ў справу разгрому фашызму ў ваенныя гады. Павадзіленне ваеннама Цэнтральнага раёна Мінска палкоўнікам К. В. Рогача было прысвечана будаўніцтву Узброеных Сіл СССР ва ўмовах развіцця сацыялізму. Арганізацыя Варшаўскага дагавору — надзейны вартвы заваёў сацыялізму — такой была тэма выступлення студэнта ІV курса аддзялення гісторыі А. Паўляцова. Старшыня камітэта ДТСААФ гістафака У. Мядзядзіна зрабіў даклад пра Добраахвотнае таварыства садзейнічанні арміі, авіяцыі і флоту.

Выступленні ўдзельнікаў канферэнцыі чаргаваліся з урыўкамі дакументальных кінафільмаў. У аўдыторыі размясцілася выстаўка літаратуры, прысвечанай слаўнаму юбілею. Тут былі прадстаўлены навуковыя працы выкладчыкаў гістафака — ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны.

Пасля канферэнцыі працавалі секцыі: «Гісторыя Узброеных Сіл СССР (1918—1945 гг.)», «Узброеныя Сілы Савецкага Саюза — гарант міру і бласпекі», «Ваенна-патрыятычнае выхаванне савецкага народа».

Н. НІКОЛІЧ.

А ПОВЕСЦІ

Сустрэча з Героем Савецкага Саюза — заўсёды урачыстая, хваляючая падзея.

Кветкі, падарункі — гэта дарогім гасцям, якія прыйшлі да студэнтаў хімфака на канферэнцыю чытачоў па нізкі «Вогненныя віхры». Сярод запрошаных — аўтар кнігі Герой Савецкага Саюза, былы камісар 102-га партызанскага атрада 9-й брыгады імя С. М. Кірава У. І. Парахневіч, Я. М. Зуев — былы намеснік камандзіра па разведцы гэтага ж атрада, прадстаўнікі БДУ — кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры гісторыі БССР І. В. Марчанка, намеснік сакратара парткома БДУ І. І. Беленькі і іншыя. Яны прыйшлі да маладога пакалення, каб яшчэ раз, але цяпер ужо ва ўспамінах, вярнуцца ў дні, калі навалася перамога, каб разам з моладзю пагутарыць аб шчаслівай будучыні.

Колькі ім прыйшлося ўбачыць, перажыць! Нялёгка гэта ўспамінаць, але трэба. Трэба, каб усё ведалі гэтыя юнакі і дзяўчаты. Памяць, быццам старонкі кнігі, гартае падзеі.

Толькі што скончан фізікат БДУ, атрыманы дыплом маладога спецыяліста, і раптам — вайна. Валодзя Парахневіч не можа заста-

Ч НА ВАРЦЕ МІРУ

Савецкіх Узброеных Сіл

Успамінаючы былыя паходы

У АГНІ БАЁЎ

60 год Савецкая Армія, створаная геніем Леніна і Камуністычнай партыяй, стаіць на варце заваёў Вялікай Кастрычнічнай сацыялістычнай рэвалюцыі.

За гэтыя гады Савецкая Армія з гонарам пранесла свае баявыя сцягі скрозь палымя жорсткіх баёў, праз самыя суровыя ваенныя выпрабаванні.

З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны савецкія воіны мужна абаранялі кожны навалак зямлі, анавалі жорсткае супраціўленне ворагу, гераічна змагаліся і ўтрымлівалі кожны рубяж, наносілі адчувальныя удары па нямецка-фашысцкіх войсках.

Разам з усімі родамі войск артылерысты вялі меткі агонь і знішчалі танкі і жывую сілу праціўніка. Наш артылерыйскі полк знішчаў танкі праціўніка ў раёне г. Крычава, падтрымліваючы абарону нашых войск па р. Сож.

Адходзячы пад націскам пераважаючых сіл праціўніка, мы на кожным рубяжы вялі агонь да апошняга снарада. Са жніўня да пачатку кастрычніка 53-я стралковая дывізія абаранялася на р. Дзяясне. Дальнімі агнявымі налётамі нашы артылерысты знішчалі танкі і жывую сілу праціўніка. Асабліва цяжкія баі прыйшліся вясці на бліжэйшых падступах да сталіцы нашай Радзімы Масквы. Абараняючыся на Мала-Яраславецкім напрамку па р. Нара, наш 36-ы артылерыйскі полк меткі агнём адбіваў неаднаразова атакі праціўніка, знішчаў яго танкі і жывую сілу.

Танк, у першыя дні лістапада праціўнік у раёне Таруціна-Пятроўна сканцэнтравану да 30 танкаў і рыхтаваўся прарваць нашу абарону і выйсці на Падольскую шашу. Разведчыкі-артылерысты на чале са старшым лейтэнантам Петрусенкам своечасова выявілі раён сканцэнтравання танкаў, і магутным агнявым налётам нашага палка было знішчана 10 танкаў, атака праціўніка была сарвана. На другі дзень праціўнік зноў прайняў атаку, 8 танкаў рухаліся на перакрыжаванне дарогі, абаранямай батарэяй ст. лейтэнанта Краўчанкі. Першым залпам трох гармат артылерысты падпалілі два танкі, затым яшчэ адзін, і калі снарады скончыліся, супрацьтанкавымі гранатамі знішчылі яшчэ два танкі, а астатнія тры павярнулі назад.

У 1942 годзе па рашэнню Вярхоўнага Галоўнакамандавання былі створаны моцныя артылерыйскія дывізіі, у адной з якіх мне давялося быць начальнікам штаба. Наша 13-я Кіеўская Чырванасцяжная ордэна Суворова II ступені артылерыйская дывізія прарыву прайшла слаўны баявы шлях ад паўночна-заходняга фронту на р. Ловаць да сталіцы Чэхаславакіі Прагі.

Салдаты і афіцэры дывізіі, беззапаветна адданыя нашай сацыялістычнай Радзіме, ва ўсіх баях працягвалі масавы гераізм, храбрасць і мужнасць. Адною з галоўных баявых якасцей нашай дывізіі была яе арганізаванасць, высокая артылерыйская майстэрства ў вядзенні агню, пастаянная гатоўнасць да манёўру.

Наша дывізія забяспечыла прарыву абароны праціўніка пад Арлом, на Курскай дузе.

Пры выхадзе 5-й танкавай арміі да Харнава было ўстаноўлена, што нямецкія танкі сканцэнтруюцца ў лясах у раёне вёскі Танароўна і рыхтуюць контрудар у фланг з тым, каб сарваць нашу наступленне. Па заданню камандуючага арміі наша дывізія ў кароткі тэрмін заняла новыя пазіцыі і моцным агнявым налётам знішчыла да 40 танкаў праціўніка ў раёне сканцэнтравання. Контратака была сарвана, і нашы войскі авалодалі Харнавам.

Падтрымліваючы наступленне пяхоты і танкаў, камандзіры падраздзяленняў нашай дывізіі з ходу фарсіравалі р. Днепр паўночнай Канава і меткім агнём забяспечвалі ўтрыманне плацдарма на правым беразе. Прарваўшы умацаваную абарону праціўніка, наша дывізія забяспечыла вызваленне г. Кіева і за праўлены гераізм салдат і афіцэраў была ўзнагароджана ордэнам Суворова II ступені і ўдасцена звання Кіеўскай.

Поўнасцю вызвалішы тэрыторыю нашай Радзімы, мы ўдзельнічалі ў вызваленні ад фашыстаў Польшчы, Чэхаславакіі, Румыніі, Германіі. У гэтых баях нашы артылерысты наступалі разам з перадавымі часцямі пяхоты і танкаў, знішчалі агнявыя сродкі і танкі фашыстаў, забяспечвалі высокія тэмпы наступлення.

Асабліва працаёмную работу прарабілі нашы артылерысты пры забеспячэнні прарыву абароны праціўніка на рацэ Вісле і авалоданні Сандамірскага плацдарма, на рацэ Одэр, ва умацаваных раёнах у г. Мараўская-Астрава.

Высока ацаніўшы слаўны баявы справы артылерыстаў наш урад. Да канца вайны дывізія была тройчы ўзнагароджана ордэнамі і медалямі, сотні байцоў і афіцэраў былі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі, у дывізіі было два Героі Савецкага Саюза.

Закончыўшы вайну, воіны Савецкай Арміі працягваюць удасканальваць баявую моц нашай арміі.

Сваю 60-ю гадавіну Савецкая Армія і Ваенна-Морскі Флот сустракаюць у стане пастаяннай баявой гатоўнасці. Яны надзейна ахоўваюць мірную працу савецкага народа, зорна стаяць на варце заваёў Вялікай Кастрычніка.

А. МІЗРАХІ, палкоўнік у адстаўцы.

зацікаўлены ў міры на зямлі. І Камуністычная партыя, яе Цэнтральны Камітэт, Палітбюро на чале з Л. І. Брэжневым не шкадуюць намаганняў для ажыццяўлення шырокай Праграмы міру, робяць усё, каб паглыбіць і пашырыць разрадку міжнароднай напружанасці.

Аднак ворагі міру, аслепленыя класовай нянавісцю да сацыялізму, упарта працягваюць ісці па авантурыстычнаму шляху падрыхтоўкі агрэсіўных войн, аназваюць жорсткае супраціўленне становішчам пераменам у міжнароднай абстаноўцы. Ваенныя расходы краін, удзельніц блоку НАТО, растуць з год у год. Павялічваюцца ваенныя бюджэты ў галоўных капіталістычных краінах: ЗША, Англіі, ФРГ, Францыі. Ваенна-прамысловы комплекс ЗША рыхтуецца прыступіць да стварэння новага віду ядзерных сродкаў масавага знішчэння — нейтроннай зброі, разгортвання вытворчасці крылатых ракет і іншых сістэм узбраення.

У стварыўшыся абстаноўцы КПСС, змагаючыся за мір і бяспеку народаў, вымушана ўсямерна умацоўваць абароназдольнасць краіны, павышаць баявую гатоўнасць Савецкіх Узброеных Сіл.

Пры ажыццяўленні мерапрыемстваў па умацаванню абароназдольнасці краіны і ваеннаму будаўніцтву Камуністычная партыя заўсёды выходзіла і выходзіць з ланіскага вучэння аб абароне сацыялістычнай Бацькаўшчыны. Яно атрымала сваё далейшае развіццё ў рашэннях шматлікіх партыйных сходаў і Пленумаў, у Праграме партыі і іншых партыйных да-

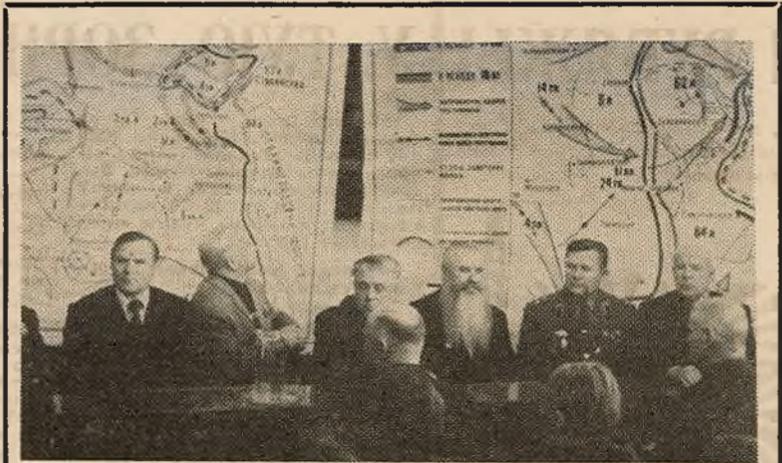
кументах. Вызначаючы абарону сацыялістычнай Бацькаўшчыны як важнейшую функцыю дзяржавы, як справу ўсяго народа, артыкул 31 новай Канстытуцыі СССР абвясчае: «У мэтах абароны сацыялістычных заваёў, мірнай працы савецкага народа, суверэнітэту і тэрытарыяльнай цэласнасці дзяржавы створаны Узброеныя Сілы СССР і ўстаноўлена ўсеагульная воінская павіннасць.

Абавязак Узброеных Сіл СССР перад народам — надзейна абараняць сацыялістычную Айчыну, быць у пастаяннай баявой гатоўнасці, якая гарантуе неадкладны адпор любому агрэсару».

Цяперашні стан нашых Узброеных Сіл цалкам адпавядае гэтым патрабаванням.

Дзякуючы нястомнаму клопату КПСС і Савецкага ўрада, растуць магчымасці сацыялістычнай эканомікі, дасягненням айчыннай навукі і тэхнікі, самаадданай працы савецкага народа савецкія Узброеныя Сілы СССР па сваіх ваенна-тэхнічных магчымасцях, ідэйна-палітычнай сталасці, падрыхтоўцы асабовага саставу знаходзяцца на ўзроўні сучасных патрабаванняў. Яны стаяць у адзіным баявым страі з арміямі сацыялістычных краін — удзельнікі Варшаўскага дагавору — на варце міру і заваёў Вялікай Кастрычнікай сацыялістычнай рэвалюцыі.

І. МАРЧАНКА.

Нядаўна на ваеннай кафедры БДУ адбылася сустрэча студэнтаў з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, прысвечана 35-годдзю перамогі на Волзе.

мужнасці, аб подзвігах, аб славе

Святочныя канферэнцыі

Б ГЕРАІЧНЫХ СПРАЎ

ДАКРАНАННЕ ДА ПОДЗВІГУ

вацца на акупіраванай тэрыторыі. Ісці ў партызаны — вось выйсцё. І пачынаецца для юнака сапраўднае барацьба з сапраўдным ворагам. Уладзімір Аляксеевіч расказае аб тым, як нялёгка было: рабыты ў групе амаль усе маладыя, ніякіх навыкаў дыверсійнай работы, адна надзея на ўласную неміласць. Чаго толькі не даводзілася выдумваць! Нават пад носам у гітлераўцаў праводзілі эксперыменты з узрыўчаткай, калі не маглі падлічыць момант выбуху. Не ўсе дыверсіі былі ўдалымі, але ніхто не здаваўся, усё ўбачанае нараджала не страх, а помсту за спаленыя вёскі, за забітых сяброў, маці, дзяцей.

У кнізе я імкнуўся апісаць падзеі, непасрэдным удзельнікам якіх быў сам, — жага Уладзімір Аляксеевіч. У нашай дыверсійнай групе ўсе былі, як у адной звязцы: адзін адказвае за другога. І ўсе мы былі ўпэўнены — перамога за намі.

У «Вогненнага віхра» няма апісання ўласнага жыцця, там толькі тое, што дазваляе асэнсаваць падзеі суровых дзён, паказаць лёс, душу тых, хто змагаўся за перамогу.

Намеснік намандзіра Я. М. Зуеў успамінае, як даставілі і рабілі са-

мі партызаны снарады, узрыўчатку. Вельмі дапамагаў сваімі пародамі камісар — вышэйшая матэматычная адукацыя яго вельмі тады спатрэбілася. Шмат цікавых выпадкаў з ваенных будняў расказаў Яўген Міхайлавіч студэнтам. 21 варажы эшалон пусціла пад адно група У. А. Парахневіча і такім чынам закрыла фашыстам шлях на лінію Бабруйс — Жлобін.

Кніга «Вогненныя віхры» нездарма стала вельмі папулярнай і палюбілася чытачу. Чым каштоўная праца аўтара?

Напэўна тым, — гаворыць ветэран вайны І. В. Марчанка, — што яна звернута не толькі да мінулага, але і да сённяшняга, да маладога пакалення. У ёй шмат прыкладаў і фактаў з жыцця людзей, якія столькі вынеслі, але выжылі. Праз усё нінгу праходзіць галоўны ўсёперамагаючы матыў любові да роднай зямлі.

Выступалі ветэраны, выступалі самі студэнты. Усхваляваная размова зайранула ўсіх. Канферэнцыя закончылася віншаваннямі з наступаючым святам — 60-годдзем савецкіх Узброеных Сіл — і ўручэннем падарункаў ветэранам.

С. ІВАНОВА

— Кніга Яругіна — гэта доўг перад таварышамі, загінуўшымі ў баях. Яна і прысвечана салдатам і афіцэрам пяхотных падраздзяленняў Ленінградскага фронту, — так ахарантарызавала кнігу М. П. Яругіна «Аб тых, хто выстаяў» дацэнт кафедры рускай савецкай літаратуры Н. М. Рамашка, выступаючы на канферэнцыі чытачоў — студэнтаў-геаграфу.

У 58-й аўдыторыі геафана — свята. Шмат кветак. Паблісваюць на мундзірах гасцей ўзнагароды. Канферэнцыі чытачоў у гэты перадсвяточны дні — гэта абавязкова сустрэчы з ветэранамі — людзьмі, якія прайшлі праз вайну. Гэта сустрэчы з гісторыяй.

Аўтар кнігі не ў ваеннай форме. Ён ніколі не быў прафесійным ваенным. Дацэнт Ленінградскага ўніверсітэта, Мікалай Паўлавіч пачынаў свой вайсковы шлях народным апалячэнцам. А ў кастрычніку 1941 года быў назначан намандзірам узвода артылерыі. 150 дзён яго ўзвод не выходзіў з бою. Вось аб гэтых мужных і гераічных днях, буднях Ленінградскага фронту напісана кніга.

Адзін за адным выходзяць да кафедры чацвёртакурснікі. Віктар Крывалапаў, Таццяна Прыно, Алех Слєпіца, Людміла Шэсталь, Таццяна Палынова дзеліцца з сябрамі думкамі аб кнізе, аб яе гераізм. Кожнае чарговае выступленне яркай абмалёўвае вобраз гераю-расказчыка, намузвода Яругіна.

Камандзір, які не ведае страху ў баі, які паверыў у сваю няўразлівасць. Уважлівы сябар-намандзір, які стаіць сам на часах каля пушкі, каб даць адпачынак сваім байцам. Чулы чалавек-камандзір, да якога салдаты ідуць за дапамогай, парадай, падтрымкай. Нарэшце, намандзір — лірык у душы, які чытае сябрам-салдатам вершы Ясеніна. І ўсё гэта адзін чалавек — намузвода Яругіна.

Хваляюцца студэнты. І не здзіўна, Таму, што чалавек, аб якім яны раскажваюць, чалавек, знаёмы па старонках кнігі — вось тут, у зале. У яго сівыя скроні, палачка ў руках, на якую ён цяжкавата апіраецца (відаць, пасля ранення), мудрыя і адначасова маладыя вочы, шчырае ўсмясненне. Гэты зусім не ваенны чалавек — акадэмік АН БССР, Герой Сацыялістычнай Пра-

цы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, заслужаны дзеяч навукі БССР — былы намузвода Мікалай Паўлавіч Яругіна.

А побач з ім генерал-лейтэнант артылерыі А. А. Хаданюскі, які быў удзельнікам абароны горада на Неве, і генерал-маёр П. Ф. Гаршэнін, які змагаўся на дальніх падступах да Ленінграда. Яны таксама расказалі удзельнікам канферэнцыі аб гераічнай абароне горада Леніна.

Асабліва наштоўнасць гэтай канферэнцыі, якую арганізавалі для студэнтаў супраціўнікі аддзела абслугоўвання ўніверсітэцкай бібліятэкі сумесна з антыямаграфічнага факультэта — у магчымасці блізка сустрэцца са сведкамі гераічнай гісторыі нашай Радзімы, з людзьмі, якіх нярэдка мы ўспрымаем толькі як ніжніх гераюў. А яны жывуць побач з намі, імкнучыся перадаць нам героіку і романтику незабыўнага часу. На жаль, магчымасцей сустрэчы з імі, магчымасцей дакрануцца да подзвігаў нашых бацькоў у нас, моладзі, становіцца з кожным годам усё менш...

Т. САХАШЧЫК.

РУЖСОВЫ РАНАК

Літаратурная старонка

Н. ГІЛЕВІЧ

АСВЕНЦІМ

«Нас тут было чатыры мільёны!» — Крычыць жахлівы надпіс са сцяны. «Усім, усім падпальшчыкам вайны На ўсе вякі мы шлём свае праклёны!»

Нас з'еў агонь — чатыры мільёны Мужчын, жанчын, дарослых і дзяцей. Скажыце: дымам з вогнішча касцей Сягоння свет ужо не заімглёны!

Скажыце, — мёртвыя, мы хочам знаць: З жаночых кос, як таннай сыравіны, Ужо не ткуць сягоння мешкавіны

І дываноў, каб ногі выціраць! А каб мільёнамі не паіраць — Вы знаеце, што вы рабіць павінны!»

А. ЛОЙКА

...Было ў сто разоў звычайней, Чым дыктуе фантазія, — Расстрэлы над Шчарай і Гайнай, І Трасцянец, і Маутхаўзен:

Націскалі куркі аўтаматаў Ці шархалі запалкай, — І трупы ляжалі па хатах, Гарэлі дрывотняй-звалкай,

Звычайна цягалі за ногі, Глядзелі, каб датла згарэлі!..

Фантазіі арэлі, Гайдайце да неба трывогу,

Каб анікому звычайнай Пакута людзей не здалася — Расстрэлы над Шчарай і Гайнай,

І Трасцянец, і Маутхаўзен!

БАЛАДА ПРА ДЫМ
 Ён жыў каля Гётэ-парка, Шумела Ільм ля акон. Паголены, чысты, шпарка З завулка выходзіў ён.

Суседкам ківаў прыстойна [Блакiтны якi пагляд!..], Сядаў у аўтобус спакойна

З надпісам: «На Бухенвальд».

Дым чорны над дротам калючым,
 Над Бухенвальдам дым...
 Акуратна палучку
 Прывозіў сваім старым.

Дрот пад смяртэльным токам.
 Чэрап. Свастыкі крыж.
 Праца зусім недалёка,
 І Веймар, чым не Парыж!..

Рамантычны Шылер,
 Гётэ — мудрэц стары...
 Дома і не рашылі,
 Што за праца ў бары.

«Тайна, яна ёсць тайна,
 Ведаць яе — не ўсім...»
 Старыя не пыталі
 Пра бухенвальдскі дым.

«Завошта ж яго судзілі,
 Ён толькі старанны быў!..
 Завошта ж абгаварылі,
 Тут кожны быў, як сляпы!..»

Было ж усё так прыстойна,
 Светлы ў сына пагляд,
 І ездзіў ён так спакойна,
 Спакойна вяртаўся назад,

І лепшыя сведкі — суседкі,

Якім ён быў залатым.

І дым быў зусім не едкі,
 Звычайны быў дым, як дым.

І сплыў, як звычайна спывае,
 І колькі яго там сплыло,
 І хто яго ўвогуле знае,
 Быў дым ці яго не было!..

Праца ж, яна была праца,
 Ці нам вас яе вучыць!
 ...Навокала апэльпляца
 Дуб і сасна маўчыць.

І ён не відзён, пячорны
 Дым слоў аб сляпым былым,
 У сотні разоў больш чорны,
 Чым сам бухенвальдскі дым!..

СТРАШЭННАЯ НОЧ

Біў гадзіннік яшчэ апоўначы,
 Праз чатыры хвіліны замер,
 Тую ноч страшэннаю ноччу
 Называе Дрэздэн цяпер.

Што была яна страшная, веру:
 Прамінула нямаля дзён,
 Кудравеюць бярозы не ў скверах,
 А ў проймах касцельных акон.

Бамбавозы хрыпелі люта,

Пыл бамбёжны дасюль не апаў,

Атрасае дасюль яго Лютэр,
 Што з той ночы на плошчы не спаў.

Вочы неўразуменнем стынуць:
 Бомбы, ноч і крык дзяцей...
 Ды спачатку быў дзень у Хатыні,

149 смярцей.
 Быў страшнейшы той дзень за ўсе ночы

Хоць ні бомбы не ўпала ў той дзень!..

У Хатыні й цяпер апаўночы
 Ні свяцельца, ні вокал нідзе,
 Каміны толькі, звон хаўтурны...
 Чуеш, Дрэздэн,— мадоннаў жытло!..

Попел хмурны там, чорныя ўрны,
 А людзей быццам бы не было!..

Ноч страшэннай была тут, веру!..

Б'е ў Хатыні нястомны звон,
 Каб бярозы заходзілі ў скверы,
 А не ў проймы касцельных акон!..

НА МАГІЛЕ БЕЛАРУСКИХ ПАРТЫЗАН У ГАЙНАУСКИМ ПАВЕЦЕ БЕЛАСТОЦКАГА ВАЯВОДСТВА
 Над Белавежаю — шугае сонца,
 Над Белавежаю — высокі дзень.
 А ў Белавежы — цэдзяць водар сосны,
 На баравінах млее рэдкі цень.
 А ў Белавежы, на прагалку вузкім,
 Дзе курганок магільны горбіць дол,
 Ля абеліска хлопцам беларускім
 Сышліся людзі з навакольных сёл.

Паклаўшы кветкі смутку і любові —
 З лугоў рамонкі, а з палян званкі,—
 Усе ў святочным, тоўпяцца гурбою,
 І вочы труць хусцінкамі жанкі.

Счапіўшы рукі ля грудзей гаротна,
 Яны глядзяць на золата імён.
 А ў сэрцы ў кожнай — боль па блізкіх, родных,
 Якім другія дзесь нясуць паклон.

А вочы ў кожнай — як у маткі боскай:
 Усё той жа крык, няўчуты праз вякі:
 Калі ж, калі, вялікі род людскі,
 Ты станеш жыць без войнаў і забойстваў!

Служу Савецкаму Саюзу!

АХОЎВАЮЧЫ РУБЯЖЫ У ТУЮ ЗОРНУЮ НОЧ...

...Мы вяртаемся з поля «бою». Чакаюць нас казармы, якія пахнуць фарбай і масцінай, вучэбныя класы, сцэна салдацкага клуба, сумуючая па нашых песнях, чакае плац, на якім з заўтрашняга дня будзем зноў праходзіць страўную падрыхтоўку.

— Запывай! — раздаецца каманда.

Спачатку ідзе сола:
 Что-то сердце загрузило,
 Знать, оно любить хотело,
 Налилось оно печалью,
 Вслед за войском полетело.

І адразу ж магутна падхопілі-ваюць галасы:

Для тебя, моя родная,
 Эта песенка простая.
 Я влюблен, и ты, быть может,
 Потеряла сердце тоже...

...У яры б'е з расколіны вада, празрыстая, сцюдзёная. Тут у моцную спякоту спыняюцца баявыя машыны, размяшчаюцца на нароткі адпачынак запаленыя роты і ўзводы, іп'юць, апаласкваючы потныя твары салдаты...

Цудоўная лясная вада! Пахне смалой, а ўжо сцюдзёная — зубы стынуць. Добры і тытунёвы дымок Некалькі зацяжкаў — і зноў у дарогу.

Едзем моўчкі. Кожны думае аб сваім: аб доме, аб родных, аб наханай, якая чакае. А можа, усе думаюць, што вось праляцела яшчэ адно лета, што праз месяц дрэвы ў ваенным гарадку аголяцца, і азябшыя таполі будуць прапускаць вясеньскую шэрань праз веткі. А мы будзем прыходзіць з заняткаў і марыць аб першай лыж-

ні, аб каньках, аб марозцы, які ўзніме салдацкі настрой не горш запывалы.

Мы служым. Ахоўваем гэтую восень. Ахоўваем тое, што жыве і расце зараз. І тое, што павінна яшчэ нарадзіцца і вырасці...

А. ЖУРАУЛЕЎ,
 студэнт факультэта журналістыкі, сержант запасу.

Вучэнні «Беразіна»

У ТУЮ ЗОРНУЮ НОЧ...

...Стаяла ціхая ноч. Пахла свежай зямлёй. Мароз не паспеў скаваць абсталяваны да вечара ротны апорны пункт. Высокі бруствер апоўначы і хадом на фоне неба здаваўся горным хрыбтом. У цемры чуліся прыглушаныя галасы.

— Глядзі, якія зоркі! — захапляўся нехта.

— Яфрэйтар Сіманенна, — усміхнуўся лейтэнант Харнаўскі, — у нас лірыкі.

— З дзяўчынай бы пад такімі зоркамі прайсціся! — уздыхнуў другі салдат.

— А гэта вадзіцель танка Варанкоў, — пракамандзіраваў лейтэнант.

Мы сядзелі непадалёк ад бліндажа, і лейтэнант Уладзімір Харнаўскі расказваў аб сваёй роце.

— Людзі ў мяне своеасаблівыя, каларытныя, — з гонарам гаварыў ён. — Адзін Кучно чаго варты! Прыбыў у роту з вучэбнага падраздзялення. Назначылі яго камандзірам танка і камандзірам аддзялення. Але што гэта быў за камандзір: загадаць саромеўся! Патрабаваць не ўмеў! Многія жартавалі, што на «гражданцы» будзе ім камандаваць дзяўчына. Выраслі мы заняцца камандзірскай падрыхтоўкай Кучно...

Далёка за гарызонтам узляцела ракета. Лейтэнант насцеражыўся.

— Як бы мае дзорныя залішне не захапіліся бліскучымі зоркамі. «Праціўнік» рыхтуецца да наступлення, можна і разведку паслаць.

Спусціліся ў траншэю. Камандзір вырашыў правярыць пасты.

— Дык як жа з Кучно?

— Змог пераадолець сваю самаліваць, цяпер ён лепшы сержант у роце, — і не без гонару лейтэнант дадаў: — Мой намеснік!

Было ціха. Не паспелі прайсці і неальхі крокаў, як пачулі:

— Стой! Хто ідзе?
 — Свае, — лейтэнант назваў пароль.
 — Што ж вы, Жанасяеў, сваіх не пазнаеце? — жартаўлі-

ва пытае камандзір.

— Пазнаў, таварыш камандзір, але для парадку...

— Малайчына, Джурам, малайчына... Як тут, ціха?

— Спакойна, — адказаў салдат.

— Спакойна... — паўтарыў, прыслухоўваючыся, лейтэнант, — Аднак не расслабляйся. «Праціўнік» хітры.

Афіцэр працягваў гутарку. У часці многія гавораць, што з яго выйшаў бы добры палітработнік. Другія тут жа пярэчаць: а што, ён — камандзір дрэнны?

Рота Харнаўскага адна з лепшых. Любіць лейтэнант службу, верыць у сваіх салдат.

Любіць службу... Калі б не любіў — не звязваў бы свой лёс з арміяй.

«Ёсць у ваеннай службе нешта такое, што напаўняе агнём нават маё цывільнае сэрца. Магчыма, уся справа ў тым, што ваенная служба дазваляе найбольш поўна і ярка праявіцца пачуццю патрыятызму...» Гэтыя радкі з некалі прачытанай кнігі запамніліся лейтэнанту на ўсё жыццё.

У тую зорную ноч «праціўнік» перайшоў у наступленне на шырокім фронце толькі доўгімі атакамі. Аб гэтым сучасна паведамілі назіральныя пасты. У час аперацыі актыўна дзейнічалі туркмен Мухамед Куліеў, беларус Уладзімір Казлоў, таджык Амід Кабіраў, рускі Анатоль Мірлушкін, грузін Пракоп Габаідзе і казах Булат Дзюсе-наў...

Я глядзеў на валявы твар афіцэра і міжволі думаў аб тым, што для яго людзі — галоўнае. Натхніць іх на беззапаветнае служэнне Радзіме — у гэтым памуніст Уладзімір Харнаўскі бачыць сваё прызначэнне і абавязак.

А. МАРЧУК,
 студэнт журфака.

НАША ДРАСА 220080. Мінск-80, Універсітэцкі гарадок, географічны корпус, п. 14. Тэлефон 22-07-19.